

پیش‌ها و پانچ‌ها

پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر منصوب‌ها شیخ خیر الانبیا حفظه الله تعالی

موضوع:

احکام؛ نماز؛ اذان و اقامه

بسم الله الرحمن الرحيم

پرسش

نویسنده: رحمان

تاریخ: ۱۳۹۸/۵/۴

لطفاً کیفیت اذان و اقامه را بیان کنید.

پاسخ

تاریخ: ۱۳۹۸/۵/۹

درباره‌ی کیفیت اذان، میان مذاهب اسلامی اختلاف است، ولی روایت مشهور از اهل بیت^۱، به صورت زیر است:

الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر

أشهد أن لا إله إلا الله، أشهد أن لا إله إلا الله

أشهد أن محمداً رسول الله، أشهد أن محمداً رسول الله

حيّ على الصلاة، حيّ على الصلاة

حيّ على الفلاح، حيّ على الفلاح

حيّ على خير العمل، حيّ على خير العمل

الله أكبر، الله أكبر

لا إله إلا الله، لا إله إلا الله

درباره‌ی تکبیر اول، ابو حنیفه، شافعی و احمد با روایت مشهور از اهل بیت موافق هستند، ولی مالک معتقد است که آن دو تکبیر است، نه چهار تکبیر و این روایت دیگر از اهل بیت است^۲.

۱. الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۳۲، ۱۱۳۵، ۱۱۳۶ و ۱۱۳۷

۲. بنگرید به: الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۳۳ و ۱۱۳۴.

همچنین، همه‌ی فقیهان مذاهب معتقدند که «حیی علی خیر العمل» جزء اذان نیست، ولی اهل بیت در بیشتر روایات آن را جزء اذان دانسته‌اند؛ چنانکه به عنوان نمونه، بیهقی در السنن الکبری^۱ روایت کرده است: «إِنَّ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ كَانَ يَقُولُ فِي أَذَانِهِ إِذَا قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ وَيَقُولُ: هُوَ الْأَذَانُ الْأَوَّلُ»؛ «علی بن الحسین در اذان خود، هرگاه می‌گفت: حیی علی الفلاح، می‌گفت: حیی علی خیر العمل و می‌گفت: آن اذان نخستین است». همچنین، همه‌ی فقیهان مذاهب معتقدند که تهلیل آخر، یک تهلیل است، نه دو تهلیل، ولی اهل بیت در بیشتر روایات آن را دو تهلیل دانسته‌اند، هر چند تأکید کرده‌اند که در حالت عجله یا سفر، می‌توان همه‌ی فقرات اذان را یک بار گفت.^۲ همچنین، مالک، احمد و شافعی در قول قدیمش و برخی اصحاب ابو حنیفه، تثویب در اذان صبح یعنی گفتن «الصلاة خیر من النوم» را مستحب دانسته‌اند، ولی شافعی در قول جدیدش و برخی اصحاب ابو حنیفه مانند طحاوی و ابو بکر رازی آن را مکروه شمرده‌اند و حق با آنان است؛ چراکه صدور این فقره از پیامبر ثابت نیست؛ چنانکه مالک در الموطأ^۳ روایت کرده است: «إِنَّ الْمُؤَذِّنَ جَاءَ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يُؤَذِّنُهُ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ، فَوَجَدَهُ نَائِمًا، فَقَالَ: الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ، فَأَمَرَهُ عُمَرُ أَنْ يَجْعَلَهَا فِي نِدَاءِ الصُّبْحِ»؛ «مؤذن به نزد عمر بن خطاب آمد تا او را برای نماز صبح آگاه کند، پس او را خواب یافت، پس گفت: <الصلاة خیر من النوم>; <نماز از خواب بهتر است>، پس عمر به او امر کرد که آن را در اذان صبح قرار دهد»؛ همچنانکه بیهقی در السنن الکبری^۴ از عمر روایت کرده است: «إِنَّهُ قَالَ لِمُؤَذِّنِهِ: إِذَا بَلَغْتَ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ فِي الْفَجْرِ فَقُلْ: الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ الصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ النَّوْمِ»؛ «او به مؤذن خود گفت که هرگاه در اذان صبح به حیی علی الفلاح رسیدی، بگو: الصلاة خیر من النوم الصلاة خیر من النوم» و عبد الرزاق در المصنّف^۵ روایت کرده است: «نخستین کسی که گفت: <الصلاة خیر من النوم> سعد و در زمان خلافت عمر بود».

درباره‌ی کیفیت اقامه نیز میان مذاهب اسلامی اتفاق نظر وجود ندارد، ولی روایت مشهور از اهل بیت^۶، به صورت زیر است:

الله أكبر، الله أكبر

أشهد أن لا إله إلا الله، أشهد أن لا إله إلا الله

أشهد أن محمداً رسول الله، أشهد أن محمداً رسول الله

حیی علی الصلاة، حیی علی الصلاة

۱. السنن الکبری للبيهقي، ج ۱، ص ۴۲۵

۲. بنگرید به: الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۴۰، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳ و ۱۱۴۴.

۳. موطأ مالک، ج ۱، ص ۷۲

۴. السنن الکبری للبيهقي، ج ۱، ص ۴۲۳

۵. مصنف عبد الرزاق، ج ۱، ص ۴۷۴

۶. الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۳۲

حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ، حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ
حَيِّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ، حَيِّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ
قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ، قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ
اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

روایت دیگر از اهل بیت این است که اقامه مانند اذان است، با این تفاوت که «قد قامت الصلاة» به آن افزوده می‌شود^۱ و این قول ابو حنیفه است، ولی احمد و شافعی در قول جدیدش آن را به این صورت دانسته‌اند: «اللَّهُ أَكْبَرُ» دو مرتبه، «أشهد أن لا إله إلا الله» یک مرتبه، «أشهد أن محمداً رسول الله» یک مرتبه، «حَيِّ عَلَى الصَّلَاةِ» یک مرتبه، «حَيِّ عَلَى الْفَلَاحِ» یک مرتبه، «قد قامت الصلاة» دو مرتبه، «اللَّهُ أَكْبَرُ» دو مرتبه و «لا إله إلا الله» یک مرتبه و مالک و شافعی در قول قدیمش همین ترتیب را ذکر کرده‌اند، با این تفاوت که «قد قامت الصلاة» را یک مرتبه دانسته‌اند و این قولی است که از اهل بیت نیز روایت شده است^۲ و عمل به آن خصوصاً در حالت عجله یا سفر اشکالی ندارد^۳. به هر حال، برای هر یک از این اقوال، روایتی وجود دارد، ولی تردیدی نیست که روایات رسیده از طریق اهل بیت به پیروی سزاوارترند؛ چراکه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در حدیث ثقلین، تمسک به آنان را ضامن هدایت امت دانسته است.

بایکاء اطلاع بر سبب رفته منصوصات هاشمی خراسانی
مجلس شورای اسلامی

۱. بنگرید به: الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۳۴ و ۱۱۳۵.
۲. بنگرید به: الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۳۹.
۳. بنگرید به: الإستبصار للطوسي، ج ۱، روایت ۱۱۴۲، ۱۱۴۳ و ۱۱۴۴.

www.alkhorasani.com

بایکاء اطلاع بر سبب رفته منصوصات هاشمی خراسانی حفظه الله تعالى

* لطفاً بر روی لینک مورد نظر خود کلیک کنید.